

Oppimisen olohuone - aikuisen oppijan tukena

Oppimisvaikeuksia kokevien aikuisten tueksi on kehitetty Oppimisen olohuone- malli, joka perustuu yksilölliseen työskentelyyn. ”Meillä asiakkaan vahvuuksien, kokemusten ja osaamisen huomioiminen ohjauksessa ovat kaiken toiminnan lähtökohtia”, sanoo projektipäällikkö Heli Turja.

Oppimisen olohuone palvelee matalan kynnyksen periaatteella. Asiakkaaksi voi hakeutua kuka tahansa 18-62-vuotias, jolla on haasteita oppimisessa tai perustaidoissa. Asiakkailta ei vaadita erityisiä lausuntoja tai diagnooseja oppimisvaikeuksista eikä varsinaista ohjaavaa tahoa ja toiminta on asiakkaalle maksutonta.

Oppimisen olohuoneessa tuetaan asiakkaan tavoitteita oppinnoissa, työelämässä ja arjen hallittavuudessa.

Oppimisen olohuoneen yksilöohjaus antaa aikuiselle mahdollisuuden käsitellä oppimisvaikeutta henkilökohtaisesti sekä sen vaikutuksia elämän eri osa-alueilla.

”Kun aikuisena saa mahdollisuuden puhua omista arkisista haasteistaan, joita oppimisvaikeudet aiheuttavat, on monelle hyvin voimauttava kokemus. Voi puhua henkilölle, joka ymmärtää, ei tuomitse tai arvostele eikä pidä kummallisena”, Turja painottaa.

Oppimisen olohuoneen tunnuskuva. (kuva: Pixabay)

Aikuiset tarvitsevat tukea oppimisvaikeuksien käsittelyyn

”Osalla niistä aikuisista, joilla perustaidot ovat jääneet jo peruskoulussa puutteellisiksi, on todettuja tai toteamatta jääneitä oppimisvaikeuksia. He eivät ole saaneet niiden kanssa selviytyäkseen tukea joko lainkaan tai riittävästi ja oikea-aikaisesti”, sanoo Turja.

Osa näistä aikuisista on koulutuksessa, mutta opiskelu on vaikeaa, hidasta ja kuormittavaa. Osa taas on työttöminä ja osa ei ole peruskoulun jälkeen osallistunut lainkaan koulutukseen tai työelämään, joista nuorten osuus on viime vuosina kasvanut. Lisäksi on työssäkäyviä, joilla on vaarana pudota työelämän ulkopuolelle kasvavien osaamis- ja tehokkuusvaatimusten takia.

”Aikuinen, jonka perustaidot ovat heikot tai jolla on oppimisvaikeuksia, joutuu kamppailemaan erityisesti näiden työn vaatimusten kanssa. Kun uuden oppiminen on hitaampaa tai tapahtuu eri tavoin kuin valtaosalla, alkaa se usein kuormittaa jaksamista ja näkyä muun muassa muistamisessa, asioiden hahmottamisessa, yleisvoinnissa

ja saa pahimmillaan ihmisen kyseenalaistamaan jopa omaa osaamistaan”, Turja listaa.

Aikuisten yksilölliset elämäntilanteet ja haasteet vaativat ohjaajalta tilannetajua ja herkkyyttä sekä havaintojen tekemistä, joista on myös uskallettava puhua asiakkaan kanssa.

”Oppimiseen olohuoneeseen voi tulla kuka tahansa aikuinen, jolla on haasteita oppimisessa tai perustaidoissa”, sanoo projektipäällikkö Heli Turja.

Arki näkyy Oppimisen olohuoneessa

Ongelmat ja haasteet, joiden kanssa Oppimisen olohuoneeseen saavutaan, ovat usein hyvin konkreettisia ja vaativat usein nopeaakin reagointia. Asiakkaalla saattaa esimerkiksi olla edessä työnhakuasiakirjojen laatiminen tai opiskelutehtävä, joka ei etene kirjoittamiseen liittyvien haasteiden takia.

”Näiden asiakkaiden kanssa tärkeää onkin auttaa kiireisimmässä asiassa eteenpäin ja tarjota välineitä ja keinoja ongelman selvittämiseksi. Vasta sitten pysähdytään tarkastelemaan kokonaisuutta sekä muita tarpeita ja tavoitteita toiminnalle”.

Tavoitteena on, että asiakas oppii tunnistamaan tilanteita, jotka ovat itselle haasteellisia ja varautumaan niihin

ennakkoon joko kompensoivilla oppimismalleilla tai oppimisen tuen välineillä.

Kehittämällä tuetusti omia oppimismenetelmiä, tunnistamalla toimivia malleja ja oppimalla hyödyntämään omia vahvuuksiaan asiakkailla on tulevaisuudessa välineitä selviytyä itsenäisesti kohtaamistaan oppimisen haasteista.

”Oppimisen olohuone on silti paikka, jonne aikuiset voivat tulla uudestaan uuden asian kanssa tai tulla harjoittelemaan viimeisimpien oppimisen tuen välineiden käyttöä”, lisää Turja.

Hankkeen aikana yksi asiakas on keskimäärin käynyt 5-10 kertaa Oppimisen olohuoneessa. Ohjauskerrat ovat yleensä toteutuneet noin viikon välein.

Oppimisen olohuoneen ohjaavat opettajat Pasi Sarsama ja Sari Haapala yhdessä projektipäällikkö Heli Turjan kanssa. Suomi on tullut kolmikolle tutuksi hankkeen aikana. ”Tarvetta tälle toiminnalle on joka puolella”, he sanovat.

Turja toteaakin tyytyväisenä, että monet asiakkaista ovat myös aktivoituneet ja rohkaistuneet uudella tavalla esimerkiksi koulutukseen hakeutumisen suhteen tai työelämän mahdollisuuksien tarkasteluun.

Oppimisen olohuoneen saavutuksina tähän mennessä voidaankin pitää asiakkaiden aktivoitumista ja motivoitumista löytämään ja toteuttamaan omia tavoitteitaan.

”Myös yhteiskunnallisesti on tärkeää tukea niitä aikuisia, jotka oppimisvaikeuksien tai tuen puuttumisen vuoksi eivät suoriudu koulutuksista tai työstä tai eivät edes hakeudu sinne. Syrjäytymisriski vähenee huomattavasti.”

Oppimisen olohuoneen lähtökohtana on mallin levittäminen valtakunnalliseksi palveluksi.

”Tälle toiminnalle on todettu selkeä tarve ja hyvät tulokset asiakkaiden parissa vahvistavat sitä”, sanoo Turja.

Vuoden 2019 aikana Oppimisen olohuoneita pyritään juurruttamaan myös muille pilottipaikkakunnille osaksi niiden toimintaa tavalla tai toisella. Oppimisen olohuoneita käynnistetään muun muassa yhteistyössä Erilaisten oppijoiden liiton aluejärjestöjen, oppilaitosten, alueiden TE-keskusten ja kuntien kanssa. Tällä hetkellä juurrutusta työtetään Helsingissä, Lahdessa, Joensuussa, Oulussa ja mahdollisesti Jyväskylässä.

”Uskomme ja tavoitteenamme on, että Oppimisen olohuone palvelumalli jää elämään eri toimijoiden ylläpitämänä ja toivottavasti jatkaa levittäytymistään eri puolille Suomea, jotta oppimisen vaikeuksia kokevat aikuiset saavat tarvitsemaansa tukea tasavertaisesti”.

Opetus- ja kulttuuriministeriön TAITO-ohjelma on keskittynyt aikuisväestön-, numero-, kirjoitus- ja lukutaidon kehittämiseen, sillä tiedetään, että Suomessa on suuri joukko niitä aikuisia, joiden perustaidot ovat riittämättömällä tasolla selviytyäkseen koulutuksellisista tai työelämän vaatimuksista (ks. Survey of Adult Skills PIAAC, OECD 2013, 2015). Suomi on myös sitoutunut Eurooppa 2020 -strategian kansallisessa toimeenpano-ohjelmassa nuorten koulutustason parantamiseen ja varhain koulutuksensa päättäneiden vähentämiseen. Tämä osaltaan vaatii erilaisten konkreettisten toimintamallien kehittämistä perustaitojen tukemiseksi.

Aikuisten perustaitojen vahvistamiseksi yksi Taito-ohjelmassa rahoitetuista ESR-hankkeista on Taitotuunaajat-hanke, joka on kehittänyt yksilölliseen ohjaukseen ja opetukseen perustuvan Oppimisen olohuone-mallin. Hanketta on hallinnoinut Erilaisten oppijoiden liitto.